

Wenecja

Wenecja to wieś leżąca przy drodze Żnin - Gąsawa, 10 km na południe od Żnina. Nazwa miejscowości bez wątpienia nawiązuje do włoskiej Wenecji i związana jest z ciekawym położeniem wsi - na przesmyku pomiędzy trzema jeziorami (Biskupińskim, Weneckim, Skrzyńka) połączonymi rzeką Gąsawką. Malowniczy krajobraz, ciekawa historia oraz bogactwo atrakcji turystycznych sprawia, że odwiedzana licznie przez turystów Wenecja, zyskała miano „Perły Pałuk”.

Największą atrakcją jest tutaj **Muzeum Kolei Wąskotorowej**, ale uwagę przykuwają też ruiny ceglasto - kamiennego **zamku** wzniesionego ok. 1390 r., przez sędziego kaliskiego Mikołaja Nałęcz. Znany z surowości i praworządności kasztelan zyskał sobie miano **Krwawego Diabła Weneckiego**. Nie wiadomo ile jest prawdy w legendzie, ale diabelski przydomek przetrwał do dziś.

Zamek zbudowano z cegły na planie kwadratu i otoczono murem wspartym skarpami. W południowo - wschodnim narożniku znajdowała się czworoboczna wieża o boku 10 m. Prawdopodobnie pełniła funkcję punktu obserwacyjnego oraz mieszkalną. Na wewnętrznym dziedzińcu wzniesiono budynek mieszkalny przylegający do północnej części murów obwodowych. Całość otaczała umocniona drewnem fosa. Twierdzę na tle innych wyróżniał rozbudowany systemem fortyfikacji - był to jeden z pierwszych zamków w Polsce, który przystosowany został do obrony artyleryjskiej.

Po śmierci Mikołaja Nałęcz w 1400 r. zamek przeszedł na własność jego zięcia. Mikołaj Pomian nadał osadzie w 1411 r. prawa miejskie. W XV w. warownia stała się własnością arcybiskupów gnieźnieńskich. Wraz z pobliskim Żninem ok. poł. XV w. umocnionym do obrony artyleryjskiej systemem wałów ziemnych i przekopów, zamek tworzył zespół warowny, broniący znińskich dóbr prymasów i blokujący drogę z krzyżackiego Pomorza, poprzez Pałuki, do stolicy prymasowskiej w Gnieźnie. Z chwilą przejęcia go przez abp Mikołaja Trąbę przez kilkadziesiąt lat pełnił funkcję więzienia dla występnych duchownych. Zamek był użytkowany do ok. 1511 r. Już na pocz. XVI w. częściowo go rozebrano, przeznaczając materiał na budowę dworu arcybiskupiego w Żninie (również w późniejszym czasie - XIX w., pozyskiwano stąd materiał budowlany). Fragmenty murów, które przetrwały, chronione są obecnie jako trwała ruina. Miejsce to stanowi doskonałą scenerię do organizowanych tutaj turniej rycerskich, koncertów czy też festynów.

Od 5.05.2011 r. na terenie przylegającym do zamku czynny jest Naturalny Plac Zabaw oraz zagospodarowane podzámce w stylu średniowiecznym. [Więcej informacji...](#)

Na wzniesieniu, w pobliżu Muzeum, stoi mały neogotycki **kościółek pw. Narodzenia NMP**. Pochodzi on z końca XIX w., ale pierwsza świątynia powstała w tym miejscu dużo wcześniej, bo już pod koniec XIV w. Ufundował ją wspomniany wcześniej Mikołaj Nałęcz.

Mury świątyni, wzniesionej z czerwonej cegły, zdobią skarpy i arkadowy gzyms koronujący. Kościół ma dwuspadowy ceramiczny dach, a iglica wieży kryta jest łupkiem. Wewnątrz znajduje się klasycystyczny ołtarz główny z pocz. XIX w., w którym umieszczono cudowny obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Jest on dużo starszy od samej świątyni, gdyż prawdopodobnie pochodzi z II poł. XV w. Obraz przedstawia Matkę Najświętszą stojącą na półksiężycu i trzymającą na prawym ręku Dzieciątko. Postać Maryi okrywa srebrna, poślacana sukienka. Wokół obrazu umieszczono liczne wota świadczące o znacznym kulcie. Potwierdzają to również srebrne korony na głowach Madonny i Dzieciątka, które były przejawem szczególnej czci, jaką otaczano wenecki wizerunek. Do rozwoju kultu przyczynili się zapewne oo. Dominikanie, którzy w 1767 r. objęli parafię w Wenecji. Na skutek spalania w 1775 r. akt parafialnych, nie ocalały zapisy na temat dawnych cudów. Tylko o niektórych dowiadujemy się z akt wizytacyjnych. Kiedy w 1933 r. odkryto osadę w Biskupinie, z wydobytego na

terenie wykopalisk czarnego dębu sprzed 2500 lat, sporządzono piękną ramę dla obrazu.

Ołtarze boczne są rokokowe i pochodzą z II poł. XVIII w. Ustawiono na nich barokowe krzyże z XVIII w. Na uwagę zasługuje również znajdujący się w kruchcie wczesnobarokowy krucyfiks z 1632 r. oraz ustawione przy ołtarzu głównym barokowe figury św. Piotra i Pawła (pochodzą z kościoła oo. Dominikanów w Żninie). W świątyni znajdują się też przepiękne zabytkowe naczynia liturgiczne, w tym późnorenesansowy kielich z pocz. XVII w. Ściany kościoła zdobią polichromie wykonane w 1921 r. przez malarza Henryka Jackowskiego.

Tradycyjny odpust obchodzony jest w parafii w niedzielę po 8 września, czyli w uroczystość Narodzenia NMP. Corocznie przybywają wówczas pielgrzymki z Gąsawy i Żnina (dawniej nawet z Bydgoszczy).

Na małym przykościelnym cmentarzu pochowany został Walenty Szwajcer – nauczyciel, odkrywca osady w Biskupinie. Urodził się w 1907 r. we wsi Piastowice (obecnie powiat wągrowiecki). Od 1932 r. jego życie związane było z Biskupinem, gdzie zmarł w 1994 r. Od samego początku brał czynny udział w pracach wykopaliskowych. Prezydent Ignacy Mościki odznaczył go w 1936 r. Złotym Krzyżem Zasługi. Na cmentarzu spoczywa również powstaniec wielkopolski Józef Kwiatkowski (poległ 12.01.1919 r.).

Wenecja to rozległa wieś. Miejscowa ludność dzieli ją na dwie części – Dolną (pomiędzy jeziorami) i Górną (na wysoczyźnie). Wenecja Górna powstała w miejscu dawnego folwarku Mościszewo, który istniał tutaj od XV w. do ok. 1629 r. Roztacza się stąd bardzo ciekawy widok na tereny niżej położone – w rynnę jezior żnińskich.

We wsi Wenecja można również zobaczyć:

- młyn (Wenecja Dolna, w pobliżu Muzeum Kolei Wąskotorowej),
- późnoklasycystyczny dwór z II poł. XIX w. (w pobliżu Jeziora Skrzynka),
- zabytkową kuźnię z kamiennym podcieniem z 1908 r. (Wenecja Górna).

Data dodania 14.06.2013

[wróć](#)